

Глава 37

Преди време разказах за неумелия си опит да убия Ричард Лайл около пет живота преди да се кача на влака в Ленинград, за да се отправя към ситуация, чиято евентуална развръзка дори тогава схващах като кървава. Ричард Лайл бе убил Розмари Досет, както и мен. Въпреки че смъртта ми попречи да проведя разследване, предполагах, че след убийството ми Ричард е убил мнозина други и така и не е бил заловен.

Той ме уби в осмия ми живот и в деветия аз се впуснах в преследване. Това не беше ожесточеното преследване на праведния отмъстител, нито потайното дебнене на шпионина, който чака да го заловят. Разполагах с повече от трийсет години, в които да осмисля отношението си към него, трийсет години, в които омразата да се охлади и да доведе до осъществимо убийство.

– Разбирам причината, но не съм сигурна, че мога да ти намеря извинение.

Тези думи бяха изречени от Акинлея. Тя обикновено се ражда някъде в средата на двайсетте и веднъж е живяла достатъчно дълго, за да види как самолетите се връзват в Световния търговски център.

– Помня колко бях разочарована при мисълта, че няма да доживея да видя какво се е случило после – често ми казваше тя.

Сетне разпитала събратята си от клуба, по-младите му членове, родени през осемдесетте и деветдесетте години. Те тъжно поклатили глави и я уверили, че не е изпуснала нищо интересно. Бащата на Акинлея бил нигерийски учител, а майка ѝ – гаянайка, заемаща длъжността секретарка, „която въртеше болницата, в която работеше, и всички го знаеха, но беше жена през двайсетте години, затова я наричаха секретарка.“ За разлика от повечето ни събрата Акинлея не се нуждаеше от спасение в детството.

– Родителите ми ме даряват с безусловна обич, която все още не съм получила от никой друг зрял човек – обясни ми тя.

Двамата ставахме любовници, когато пътищата ни се пресичаха, с изключение на живота, в който реши да се пробва като лесбийка, „за да видя дали ми идва отвътре“, и на живота, в който се омъжи. Съпругът ѝ беше висок и кльощав суданец, който се извисяваше над хората в стаята, без да ги засенчва; той бе простосмъртен и влюбен в нея до полуда.

– Смятам да му кажа истината – сподели ми Акинлея един ден.

Аз ѝ разказах за Джени, жената, която бях обичал, и за края на нашата история, а тя въздъхна и обяви:

– В такъв случай може би няма да му кажа.

Според чутите впоследствие слухове двамата се радвали на дълга, щастлива и измамна връзка чак до смъртта му.

– Човекът, когото искаш да убиеш, убивал ли е? – попита ме Акинлея.

– Да – твърдо отвърнах аз. – Не в този живот, а в предишния.

– Да, но убивал ли е, откакто се помни *самият той*, а не откакто го помниш ти?

– Не, доколкото знам, не – признах аз.

Този път се срещнахме през 1948 година в Куба. Тя тъкмо навлизаше в разцвета на двайсетгодишната си младост и в този свой пореден живот се отдаваше на заниманията, на които се отдаваше във всеки живот, откакто я познавах: пътуваше, паза-

руваше, организираше пищни вечери и се въвличаше в твърде емоционални връзки с неподходящи мъже. Притежаваше яхта и местните жители втречено наблюдаваха как тази млада нигерийка с безупречен английски и съвършен испански се носи по кея към белия звяр, към акулата с кожена подплата и хромо-во покритие, която стопанката ѝ тласкаше към най-страшните тропически бури с веселия вик „Дайте ми дъжд!“

Аз се съгласих да прекарам с нея няколко нощи в открито море, при условие че сезонът на ураганите все още не бе настъпил, и с уговорката, че имам работа.

– Каква работа? – с раздразнение ме попита тя.

– Ще стана служител на Британските тайни служби – отвърнах аз и започнах да отмятам точките от списъка ми със свиване на пръсти. – Искам да се запозная с Елвис преди смъртта му; трябва да убия един човек на име Ричард Лайл.

– Защо искаш да се присъединиш към шпионите?

– От любопитство. Искам да разбера дали зад конспиративните теории, за които чета на стари години, се крие някаква истина.

Малко жени могат да излъчват неодобрение, докато пият ром, но Акинлея можеше.

– Не те разбирам, Хари – заяви тя накрая. – Не проумявам какво те движи. Богат си, разполагаш с време и светът е в краката ти, а ти вечно се напъваш да вършиш неща, които всъщност не те засягат. Какво толкова, ако Ричард Лайл е убил няколко души? Рано или късно той умира, нали така? Винаги умира и никога не помни миналото. Защо се захващаш с това? За да отмъстиш ли?

– Не, не е заради това.

– Не очаквай да повярвам, че ще си навлечеш такива ядове само заради няколко простосмъртни проститутки.

– Мисля, че очаквам – предпазливо отвърнах аз. – Боя се, че съм длъжен да действам.

– Но разни хора непрестанно убиват проститутки! Издай в полицията Тед Бънди, хвани Менсън, открий Зодиака* – защо

---

* Тед Бънди, Чарлс Менсън и Зодиака са някои от най-известните американски серийни убийци. – Б. пр.

трябва да си губиш времето само с този човек? Господи, Хари, твоя ли е идеята да промениш света?

– Не мога да го променя, нали? – въздъгнах аз. – Не можем да се месим във важните и утвърдени събития. Тед Бънди ще убива, а Зодиака ще всява ужас в жителите на Калифорния. Тези неща са се случвали преди и членовете на клуба „Кронос“ вярват, че трябва да се случват и занапред.

– Тогава защо се намесваш? За бога, просто си седни на задника и се забавлявай.

Аз вдигнах глава и се вгледах в блещукането на звездите.

– След малко повече от двайсет години човекът ще стъпи на Луната. Стотици хиляди ще умрат във Виетнам без видима и смислена причина за това, властите ще разстрелват дисиденти, разни хора ще бъдат подлагани на мъчения, жените ще плачат и децата ще загиват. Знаем всичко това и не правим... нищо. Не предлагам да променим света. Не смятам, че знаем как. Какво ли бъдеще ни очаква, ако тези събития не се случат? Въпреки това обаче трябва да... направим нещо.

Акинлея въздъгна.

Това ми се стори досадно, просто неясен звук в спокойната нощ. Извърнах поглед от нея и отново се вгледах в нощното небе, опитвайки се да открия съзвездията. В действителност собствените ми думи кънтяха глухо в ушите ми. Дрънках ефектни сантименталности за участието ни в световните събития, но в какво щеше да се изразява моето участие? В убийството на човек, който все още не бе извършил убийство.

– Простосмъртните имат само един живот – каза Акинлея накрая – и не си правят труда да променят нищо просто защото подобни опити са неуместни. Някой хора си правят труда. Някои... „велики“ или гневни хора, или пък онези, които са понесли толкова подли удари, че не им остава нищо друго, освен да им отвърнат и да променят света. Но ако трябва да посоча най-характерната черта на „великите“ хора, Хари, това е способността им почти винаги да действат сами.

– Не се тревожи, аз не съм велик човек.

– Така е – отвърна тя. – Предполагам, че това обстоятелство те превръща в обикновен убиец.

След този разговор тръгнах да се разходя сам по брега. Морските вълни миеха черните скали и белия пясък, а Акинлея отплава към поредната забава, поредното питие и поредното приключение.

– Едно-единствено нещо ме изненадва до ден днешен – каза ми тя – и това са признанията, които хората правят в изблик на гняв.

При тези думи аз едва не въздъгнах. Хорските признания и най-съкровени човешки тайни отдавна бяха престанали да ме удивляват.

Със сигурност знаех следното: Ричард Лайл щеше да извърши убийство.

И се питах щях ли да чакам това да се случи.

Заминах за Лондон. В предишните ми животи Розмари Досет работеше в Батърси, затова отидох там и отново се озовах в старите опушени вертепи, опасани от опушени улици. Станах служител на тайните служби както заради доброто обучение и умственото предизвикателство, така и заради искреното желание да се запозная с техните вътрешни истории. Служех си с придобитите професионални умения и се учех да бъда невзрачен като незначителен предмет в дъното на стаята. Наблюдавах как Розмари подбира клиентите си с финеса на торпедо в петролен танкер и при спомена за случилото се някога между нас усещах особено трептене под лъжичката. Съзнавах, че в онези времена между нас стояха само парите, но в самотата си човек лесно може да види подобни взаимоотношения в романтична светлина. Издирих Ричард Лайл и започнах да следя как дебне бъдещите си жертви. До първото му убийство оставаха още няколко години. Той бе младеж, чието поведение може би издаваше безпокойство, но с нищо не подсказваше на случайния наблюдател в какво ще се превърне. В него дори се долавяше нещо приятно. Спеше с проститутки, плащаше им почтено и

се славеше като свестен, макар и малко особен момък. Общуваше с колегите си като с добронамерени познати, без да се сприятелява с тях, и след като проникнах в апартамента му в Клапам и щателно го огледах, не открих снимки от зловещи убийства, инструменти за мъчения, признаци за насилие или телесни останки.

Най-неприятното нещо в дома му беше упоритата миризма на консервирано говеждо и лук. Радиото му беше настроено на вътрешните новини на Би Би Си, а малкото списания и книги, с които разполагаше, на пръв поглед се обединяваха предимно около темата за радостите на селския живот. С лекота можех да си го представя като шейсет и няколко годишен пенсионер, който се разхожда из спокойната провинция с практични ботуши и с радостно подскачащо до него куче, а сетне се отбива в местната кръчма, където всички го наричат Рич, Дик или Дики, и съдържателят непременно му налива голяма халба бира. Виждах тази картина напълно ясно, почти толкова ясно, колкото виждах как ножът в ръката му разсича мъглата, преди да се вреже в тялото ми.

Той обаче все още не ме бе нападнал.

Можеше ли дори човек като Ричард Лайл да бъде спасен?

Чувах гласа на Винсънт, някогашния ми студент, както тогава, когато седяхме в кабинета ми в Кеймбридж и пиехме уиски.

– Трябва да си зададеш въпроса: дали доброто, което правиш на някой друг, като му помагаш да превъзмогне проблема си – какъвто и да е той, да кажем, че страда от подагра, дали помощта, която оказваш на другия, за да се излекува от подагра, е по-важна от вредата, изтощението и познатото чувство на отвращение, които си причиняваш в ролята си на помощник? Съзнавам, че не звучи особено благородно, Хари, но не е благородно и да се съсипваш заради останалите, защото после ще се нуждаеш от възстановяване и в опит да ти помогнат, останалите, на свой ред, ще се съсипят; това ще продължава до безкрайност и, честно казано, накрая всички ще се окажат в ужасна каша, отколкото са били първоначално.

Последва пауза, в която Винсънт обмисляше собствения си мироглед, преди да добави:

– А и какво ще кажеш за подаграта? Наистина ли ще помогнеш на някого да се излекува от подагра?

Две седмици по-късно проследих Ричард Лайл до дома на Розмари Досет. Той остана при нея около час и излезе от там с леко небрежен и много доволен вид. Розмари стоеше на прага и му се усмихваше, докато той се отдалечаваше в мрака; на следващия ден си купих пистолет.

Глава 38

Никога преди не бях извършвал хладнокръвно убийство.

Докато седях в апартамента на Ричард Лайл в една зимна нощ на 1948 година, в която студът стържеше със зъби от вътрешната страна на прозореца, и го чаках да се прибере, си дадох сметка, че съм напълно способен да натисна спусъка. Тревогата ми следователно не се дължеше толкова на въпроса дали мога да извърша замисленото, колкото на знанието, че съм напълно уверен в желанието си да го извърша. Разсъждавах, че от подобно душевно състояние до пълната социопатия има само няколко крачки. Щеше ли да е уместно да се разплача? Или да се разхлипам? Или пък да започна да си хапя устните и да правя нервни тикове? Надявах се, че ако не умът, то поне тялото ми ще прояви достатъчно благоприличие да демонстрира някакво психосоматично разстройство, някаква подсъзнателна проява на вина заради престъплението, което се канех да извърша. По време на безкрайното чакане потънах в мълчание и мрак и се обвинявах за неспособността си да се самообвинявам. Това упражнение влизаше в разрез с целите ми, но дори когато си дадох ясна сметка за пълната липса на логика в разсъжденията ми, се ядосах, че дори плахата ми проява на съвест е толкова интелектуална. Категорично предпочитах да плача нощем, заровил лице във възглавницата, отколкото да анализирам хладнокръвно собствения ми морален упадък.

Проникнах в апартамента на Ричард Лайл в девет часа и дванайсет минути вечерта.

Той се прибра чак в един и седемнайсет след полунощ.

За него не бе необичайно да се прибира в подобен час, но аз бях избрал идеалното време за влизане в дома му, защото съседите вече бяха утихнали и влизането ми нямаше да причини ненужна тревога. Не светнах лампите, за да избегна евентуални подозрения, и с пистолет в скута безшумно зачаках появата му, настанен в креслото във всекидневната, която изпълняваше роля и на спалня, и на кухня, обособена посредством нисък плот.

Ричард се върна подпийнал, но не пиян. Видът ми, подсилен с черни кожени ръкавици и малък пистолет със заглушител, незабавно го накара да изтрезнее. Щом смъртта почука на вратата, алкохолното опиянение може да се преодолее ако не с помощта на интелекта, то с помощта на здравия разум.

Трябваше да го застрелям намясто, но щом го видях на прага с нанизаните на показалеца му ключове, които все още се поклащаха на халкичката, навлякъл кафява вълнена жилетка върху зелен вълнен пуловер, и с посивяло от смога лице, аз се вцепених също като него. Нямах желание да разговаряме – не бях в състояние да му кажа нищо, – но щом се наках да натисна спусъка, той изтърси:

– Не притежавам кой знае какво, но всичко, което ви харесва, е ваше.

След кратко колебание вдигнах пистолета.

– Не искате да направите това – гласът му беше сведен до шепот и думите му прозвучаха банално, защото аз вече бях решил, че тъкмо това искам, а дори и да не исках, в този момент се налагаше да го направя. – Умолявам ви! – Той падна на колене, а по лицето му вече се стичаха сълзи. – Не съм направил нищо лошо.

Аз се замислих за миг и после дръпнах спусъка.